

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MAX GALLO

"İKTİDAR ÇARKI" YAZARI

Melekler Körfezi

ROMAN

YAYGIN KÜLTÜR ORTAKLIĞI

MAX GALLO

"İKTİDAR ÇARKI" YAZARI

Melekler Körfezi

ROMAN

Yıl 1890. Carlo, Vincente, Luigi... Revelli kardeşler. Elleri boş, ama yürekleri umutlarla, sonsuz isteklerle dolu, Melekler Körfezi'ne geliyorlar. Hayat onları bir yol ayrımına getiriyor... Bolluk, doygunluk ve düş kırıklıkları; aşk ya da yalnızlık sunuyor onlara.

Max Gallo, unutulmaz roman kahramanları tanıtıyor size, gerçek kişiler, yakın tarihi eşsiz bir biçimde değerlendiren bir romancının bütünlediği kişilikleriyle sergileniyor. Düşler şehri, kozmopolit Nice'in çevresinde bütün bir çağı, yaklaşan savaşı haber veriyor; yeni başlayan büyük bir yüzyılın büyük romanını sunuyor.

Üç kardeştiler, İtalyan dağlarından iniyorlardı: **Melekler Körfezi**'ni ve Nice'i, gazinoları, dev otelleri; palmiyeleriyle o düşler şehrini keşfettiler. Buraya yerleştiler. Revelli kardeşlerin elleri avuçları bomboştı. Ellerinden, çalışmak için gönüllerinde yanan ateşten ve sonsuz isteklerinden başka hiçbir şeyleri yoktu. Zaman, yüz yılın başı. Nice'te, zengin yabancılar, kozmopolit bir toplum yaşıyor: Frederic Karenberg gibi Rus baronları; Peggy Wood gibi İngiliz kadınları; Gustav Hollenstein gibi Viyanalılar. Ve bir de Nice halkı: Milletvekili Mérani, Aspremont Kontesi, Marangoz Sallvan, Mutaahhit Forzanengo, Başkomiser Ritzen ve başkaları... Max Gallo, romancılığın geleneklerine uyarak, birbirlerinin yaşamıyla oynayan bütün bu hayatlarla karşılaşılıyor. Revelilerin alın yazısını izliyor: Aç gözlü, kararlı, anarşizme bulaşan, fakat hızla servet sahibi olmak yolunu seçen en büyükleri Carlo; en duyguluları olan ve Lisa'yı sevip dört çocuğun babası olan Vincente; yasalarla ters düşmesine ramak kalan en zavıfları Lui-

gi. Sosyalist fikirlere bağlanan zengin Rus mülk sahibi Frederic Karenberg, bunalımlar içindeki kızkardeşi Helena, milletvekili Mérani ya da titiz komiser Ritzen de, tıpkı Revelli kardeşler gibi kişiliklerini kabul ettiriyor, birinci plandaki insanlar olarak çıkıyor.

Yıllar geçiyor aradan, şehir değişiyor, elektrik ve otomobil boy gösteriyor, çocuklar geliyor dünyaya ve Birinci Dünya Savaşı'nın çanları çalmaya başlıyor. Çünkü Nice de tarihin akışından ayrı yaşamıyor ki. Max Gallo, romancı ve tarihçi olarak kahramanlarını büyük olaylara karıştırıyor: Ritzen bir aralık Clemenceau'nun özel kalem müdürlüğünü yapıyor; Karenberg, Jaurès ve Lenin'le karşılaşılıyor; Dante Revelli - Vincente'nin oğlu - 1919'da Karadeniz'de Fransız filosunu sarsan ayaklanmalara katılıyor. Okuyucu böylece ve doğal olarak bir çağın, bir şehrin göbeğine sürükleniyor, çünkü Revellilerin, Karenberglerin ya da Ritzenlerin heyecanlarına, eylemlerine, umutlarına ve aşklarına inanılıyor.

MELEKLER KÖRFEZİ

bir yaygın kültür ortaklığı yayınıdır.

132 00 103 9

La baie des Anges

Max Gallo

roman

1975

Copyright: Editions Robert Laffont S.A. 1975

Yaygın Kültür ortaklığı 1976

Birinci Baskı: Eylül 1976

Dizgi/Baskı: Yelken Matbaası

Cilt : Çağ Ciltevi

Kapak baskı: Tekin Ofset

Filmler : Ebru Grafik

MAX GALLO

"İKTİDAR ÇARKI" YAZARI

Melekler Körfezi

ROMAN

Türkçesi: Aydın Emeç

YAYGIN KÜLTÜR ORTAKLIĞI

Tasvir sokak Çınar han 306
İstanbul

Jean Le Bleu
ve büyük sürüdekilere
Bir de
13 tertipli babama.

UYARI

Melekler Körfezi (1890 - 1919) aynı adı taşıyan ve üç ciltte tamamlanacak olan - **Saray Eğleniyor** (1920 - 1944) ve **Promenade des Anglais** (1944-1974)- bir roman dizisinin ilk kitabıdır.

Yaşamış kişilerle bu kitabın kahramanları arasındaki her türlü benzerlik düşü gerçek kılan raslantının oyunlarından biridir.

M. G.

bir

garibaldi alanı

1.

Üç kardeştiler ve uzaktan geliyorlardı, dağlık ülkeden.

Büyüğünün adı Carlo'ydu. Yolun ortasında yürüyordu, ceket bez torbayı gizleyecek biçimde omuza atılmış, beyaz gömleğin kolları dirseklere dek sıvanmış. Uzaklara bakıyordu, çalılıkların, kuru ağaçların, sarı toprakla birbirine yapışmış çakıllı bayırların ötesine, yolun yükseldiği ve şişe kırıklarıyla kaplı bir bahçe duvarı gibi ufku kaplayan tepyi gözleriyle izleyerek.

Vincente birkaç adım geride yürüyordu, yumruk iriliğindeki çakıllardan birini yerden alıyor ve baltalıklara fırlatıyordu, öfkesiz, belki de ardında, geçişinin izini bırakmak için. Torbası sol omuzunda, dirseği deri cebin üzerinde, parmakları kısa deri kayışa yapışmış, yere bakıyordu. Revelli kardeşlerin ortancasıydı. Carlo'dan sekiz yaş küçük.

«Bu kadarı fazla» derdi anaları. - Siyah önlüğünün tersiyle ağzını silerdi. - «Bu kadarı fazla. Carlo'dan sonra çocuğumuz olmayacağını sanıyorduk. Rahattık. Sonra sen geldin, bilir miyiz neden? Öyleyse, onca zaman sonra, ama sen hiç kaldın, ötekini söylemem gerektiğinde; babanı görecektin.»

Öteki Carlo'dan on sekiz yıl sonra doğmuştu ve şimdi Vincente'nin yanında yürüyordu, yüksek

konçlu kunduralarını kumda sürüyerek, sık sık da ağabeyinin yeline yapışıyordu, bir süre sonra kendisini iten Vincente'nin koluna başını dayıyarak: «Yeter Luigi», diyordu Vincente, «yeter». Bunun üzerine Luigi geride kalıyor ve birden bağıyordu: «Mola veriyoruz.» Carlo, geri dönmeden, düzenli yürüyüşünü bozmadan, sövüyor ve sessizlik yeniden inizi yordu yola.

Altı gün önce yola çıkmışlardı.

Bir tek Vincente, tam köprüden önce, ırmağı geçer geçmez görmez olacakları kente bakmıştı. Pembe tuğladan cepheler - XVI. yüzyılda bankacıların yaptırdığı evin tuğlaları - büyük kamu binalarının - hastane, kışla, papaz okulu - inatçı düzenini bozduğunda beklenmedik parıltılarıyla beliren asık yüzlü Yukarı Mondovi. Bir tek Vincente, köprünün korkuluğuna dirseklerini dayamıştı. «Yürüyün siz,» demişti, «yürüyün, arkanızdan yetişirim.» Carlo omuz silkmışti, Luigi önde koşuyordu. Çan saat altıyı çalıyordu, içinde yitip gidecekleri vadiyi kaplayan sisin tepesinde. Porselen fabrikasının canavar düdüğü de üç ulumayla karşılık veriyordu, bir uzun, iki kısa. Kentin iki uyumu. Yukarı Mondovi'nin kilisesi, neredeyse alanın dibinde gizlenmiş, ve Vicente kendini anasıyla birlikte kilisenin avlusunda bulunca, belki gölgeden sonra gelen ışık, belki de keskin köşeli cepheleriyle mihrabın üzerindeki yaldızlı taptadan üç kanatlı resme benzeyen alanın güzelliğinden ötürü ileri atılmak ister ve anası omuzuna yapışarak onu durdururdu.

Ama Vincente'yi Aşağı Mondovi'deki fabrikaya ilk kez götürdüğü sabah, ilk düdük sesinin ardından ona «git, git» dediğinde, sundurmanın altından geçen karalar giymiş topluluğa - kadınlar, atkılar

bağlanmış, yemenili ve şallı, önlüklü - katılması için eliyle itmesi gerekmişti.

Köprüye yakındı, fabrika, sislere gömülmüş. Vincente kulak kabarttığında da -hayal gücü ya da anı - fırınların yanındaki körüklerin solumasını ya da bir ustabaşının savurduğu küfürü işitiyordu. Karaltıları camlara vurmuş iki büküm kadın işçileri ve tabak destelerini göğüslerine bastıran yumurcıkları görmek için, sisin dağılmasını beklemek istiyordu. Bu ağırlığı parmakların ucunda hissetmek ve insanın elini kolunu bağlayan korkuyu, harcanan çabayı duymak.

Ama bir yük arabası geçmişti, bomboş. Bir işaretle Vincente arabaya binip binemeyeceğini sormuştu köylüye. Arabanın korkuluğunun üzerine sıçramış, köprüyü böyle geçmiş, Yukarı Mondovi'yi ve Aşağı Mondovi'yi yitirmişti. Carlo ve Luigi de binmişlerdi arabaya.

Böylece sessiz ayrılmışlardı memleketten.

Bir mısır tarlasının ortasındaki kara çizgiye, bir toprak yola dalmadan önce onları indirirken sormuştu köylü:

«Fransa'ya mı gidiyorsunuz?»

«İş arıyoruz,» demişti Carlo.

«Anamız öldü,» diye eklemişti Luigi.

Carlo, Luigi'yi tartaklamıştı :

«Kim konuş dedi sana?»

Luigi, yoldaki tekerlek izlerine bir tekme savurarak uzaklaşmıştı.

«Herkes oraya gidiyor,» diye eklemişti köylü. «Belki orada herkese göre iş vardır.»

«Bulacağız,» demişti Carlo. «İş bulmak için gerekirse denizi de geçeceğiz.»

Yolculuğun bu ilk günü talihleri yolunda git-

mişti, arabalar işaret yapmalarına bile gerek kalmadan duruyordu «Binin çocuklar,» diyordu köylüler ve Revelli kardeşler, omuz omuza, mazı kokan fiçılara yaslanmış ya da hâlâ nemli olan otun üzerine uzanmış, Piemonte ovasının önlerinden geçip gidişine bakıyorlardı. Böylece köylerden ve kentlerden geçtiler - Ceva, Boves, Vievola, Borgo San Dalmazzo -, dingiller eğri büğrü parke taşları üzerinde gıcırıyor, çelik çemberli büyük tekerlekler bazan taşın üzerinde kayıyor, köylü lânet yağıdırırken Revelli kardeşler arabanın bir yanına devriliyorlardı. Bir tahıl ambarında yattılar, burcu burcu kokan taze samanlara gömülerek. Vincente, Luigi'ye bir köşe hazırlamıştı, torbayı başının altına kaydırarak, çocuğu ceketıyla örterek. Carlo kapının önüne oturmuş, bir kalasa sırtını dayamış, bacaklarını uzatmış, bir eli ensesinde, gülümseyerek sigara içiyordu.

İkinci ve üçüncü gün, yapımına yeni başlanan, ama trenlerin günde iki ya da üç kere çok küçük bir bölümünde işledikleri demiryolu boyunca yürüdüler. Tünellerde, omuzları nemli duvara sürtünüyordu ve tünelin ucunda gün ışığını her görüşlerinde Luigi bir çığlık atıyor, önlerine geçerek koşmaya başlıyordu.

Dördüncü sabah, sınıra yaklaştıkları sıra, şantiyeye rasladılar.

Tahta kirişlerin ve rayların altında iki büklüm olmuş adamlar gırtlaktan gelen sesleriyle belirsiz, inilti gibi hüzünlü bir şarkı söylüyorlar ve yine de tek harekette doğruluyorlar, güç ve öfke dolu bir kükremeyle tahta ya da çelik kirişi epey öteye fırlatıyorlardı. Sonra, sessiz, düşünceli, elleri bellerinde hareketsiz kalıyorlardı, tiz bir düdük sesi,

bir kırbaç şaklaması gibi onları iki büküm edene dek. Ve buhar makinalarının uğultusuyla birlikte yeniden şarkılarına başlıyorlardı.

Vincente bakıyordu.

«İş var,» diye mırıldandı.

Carlo bayır aşağı iniyordu, yola doğru.

«Devam ediyoruz,» dedi.

Beşinci gün bir boğaza vardılar, sınırdan birkaç kilometre beride. Çayırların ortasında, çamların ve karaçamların arasında yürümüşlerdi, yavaş yavaş gölgeye gömülerek, sonra, boğazda, rüzgâr tam suratlarında şaklamıştı, soluklandıklarında önlerindeki görüntü bambaşkaydı. Kupkuru, budaklı ağaçlarla dolu, yamaçları toprakla birlikte kayan kayalarla örtülü, alçak taş duvarlı zeytinliklerin kapladığı taraçalar dağı kuşatıyordu.

«Bu başka bir hava,» dedi Vincente.

Oturmuşlardı, kara ekmeğe katık ettikleri taş gibi peyniri geveleyerek.

«Deniz görülmüyor,» dedi Luigi.

«Ötede, daha uzakta.»

Carlo mavi dorukları gösteriyordu, dalgalar gibi birbirini izleyen kırık çizgileri. Ayağa kalktı, küçük kardeşini göğsüne bastırdı.

«Varıyoruz,» dedi, «ha gayret.»

Altıncı gün, sınırı geçtikten az sonra, yeni bir tepeye, belki tepelerin sonuncusuna, kırık cam gibi; dik açılıyla bir bahçe duvarını andırana doğru yürürlerken, arkalarından bir araba gürültüsü, tahta gıcirtısı ve arabacının sesi, toynakların kuru toprağı döverken çıkardığı takırtı geldi. İki at terle kaplıydı, rahvan yürüyorlardı ve kapalı arabanın kapıları açıktı. Arabacı Revelli kardeşlere bakmadı bile. Uykulu, şapkası gözlerinin üzerinde, ancak at-

ların sırtını görüyordu herhalde, ama onları yüz metre kadar geçtikten sonra araba durdu. Vincente, aşağı inen adamın, önce altın çerçeveli gözlüklerini, sonra gümüş topuzlu bastonunu, karnını kuşatan, ağır, altın saat kösteğini gördü. Kara giysisinin eteklerini kaldıran, pabucunun burnunu dikkatle basamağa, sonra yere basan, parmakları ajurlu, beyaz ve uzun eldivenlerle gizli bir kadına elini uzatıyordu adam. Arabacı, oturduğu yerde dönmüş bakıyordu.

«Uzun süredir yürüyor musunuz?» diye sordu adam.

«Bu altıncı gün,» dedi Carlo.

Kadın Luigi'ye yaklaşıyordu ve parmakları genç Revelli'nin kara perçemlerinde kayboluyordu, terden yapışan saçları açarak.

«O da mı?» diye sordu kadın.

«O da, bizim gibi,» dedi Vincente.

«Ama o daha çocuk.»

«Güçlüdürler,» dedi adam.

«Kaç yaşındasın?» diye sordu kadın.

Luigi omuz silkiyor, Vincente'ye doğru dönüyordu.

«On yaşında, küçük kardeşimizdir.»

«Nereye gidiyorsunuz?» diye söze başladı kadın.

«Tabii Nice'e gidiyorlar,» dedi adam, «nereye gidecekler, hepsi buraya geliyor, onların düşü bu, her şeyin kolay olduğunu, servet yapacaklarını sanıyorlar.»

«Sadece karnımızı doyurmak istiyoruz,» dedi Vincente.

«Yürü,» dedi Carlo Luigi'yi dürtükleyerek.

Luigi, ağır ağır, sık sık geri dönerek, elini at-

ların böğründe gezdirerek, Carlo ve Vincente uzaklaştığı, Vincente kendisine : «Hadi, gel!» diye bağırdığı halde atların yanında eğlenerek, yürümeye koyuldu.

Yol bodur ağaçlar arasından hızla yükseliyor, güneş doğrudan enselere vuruyordu ve ağustos böceklerinin cayırtısının, yolun üzerine yayılmış, görünmeyen, ama kafanın içine daldığı ve bir türlü kendini kurtaramadığı, gürültülü maddeden oluşmuş tabakayı andıran bir kalınlığı vardı. Revelli kardeşler yürüyorlardı. Carlo bile başını eğmişti. İnatçı, kararlı, ilerliyorlardı. Kendilerine yetişen, arkalarından gelen arabanın sesini bile duymuyorlardı. Arabacı, atlarla konuştuğu sesle onlara bağırdı. Adam kapıdan sarkmıştı.

«Nice'e gidiyoruz,» dedi. «Binin arabaya. Biriniz arabacının yanına otursun, öteki arkaya, sandığın üzerine, çocuğu yanımıza alırız.»

Kadın da sarkıyordu, ensesinde yüksekçe topuz yapılmış saçları parlak kara perçemlerin arasında yiten aklarla doluydu.

Ellerini kalın kemerine geçiren, bacaklarını açan Carlo durmuştu.

«İstiyorlarsa binsinler,» dedi.

Vincente ve Luigi ağabeylerine yaklaşmışlardı.

«Ne söylüyorsunuz siz?» dedi adam.

Gülmeye koyuldu, kadına doğru döndü.

«İşitiyor musun?»

«Küçük kardeşiniz yorgun,» dedi kadın. «Bırakın da binsin arabaya.»

Arabadan indi, elini Luigi'nin omuzuna attı.

«Kocamın adı Doktor Merani'dir,» dedi. «Nice'de, Saint-François-de-Paule sokağı, 18 numara da oturuyoruz. Doktor Merani'yi herkes tanır, iki-

niz arabaya binmek istemiyorsanız siz kente varana dek ben onu evde tutarım.»

Vincente, beyaz dantelin altındaki ellere bakıyordu.

«Onlar da binsinler arabaya,» dedi Doktor Merani. «Nedir bu gülünç oyun?»

Vincente, Luigi'ye doğru eğildi.

«Bin,» dedi, «biz yarın kente varırız.»

Doğruldu.

«Biz yürüyerek devam edeceğiz.»

Doktor Merani, köşeye büzülmüştü. Bastonuyla arabanın basamağını dövüyordu. Carlo yürümeye koyulmuştu bile. Kapıların şaklaması, arabacının böğürtüsü, tekerleklerin gıcirtısı işitildi. Araba, Carlo'yla Vincente'yi geçti, Luigi kapının önündeydi. «Gelin,» demek ister gibiydi yaptığı el hareketleri, ama bağırarak yürekliliği gösteremiyordu.

İki kardeş, yan yana, daha çabuk, öğle sonrasında hareketsiz güneşinde, ardından günün sonuna doğru yürüyorlardı, ufuk, renklerin belli belirsiz bir titreşimiyle maviden kırmızıya geçiyor, gece yaklaştıkça bu renkler birbirini örtüyor, kırmızılının koyuluğu yavaş yavaş üstün geliyordu. Yıkık bir duvarın yanında durdular. Sonunda, önlerindeki geniş yayı seçtiler, hafif bir teknenin yandan görünüşünü, Yunan çömleklerinde görülen, dalganın belli belirsiz kaldırdığı kayıklardan birini ve de ufku kaplayan eğriyi, Melekler Körfezi'ni. Ardından, kıyı çizgisini belirleyen beyaz düzeyleri, Ponchettes taraçalarını, parlak kiremitleriyle zorlu ışığı bir an canlandıran kilise kubbelerinin çevresindeki kan rengi damlarını seçtikleri Nice'i.

«İşte,» dedi Carlo.

Dimdik, körfeze doğru inen bir keçi yoluna

saptı koşarak. Vincente, körfeze, kente, kapanan bir opera perdesi gibi batıdaki tepelerin üzerine inen kırmızıya bakıyordu. Arada bostanları, uzun kamış dizilerini, birkaç ağacı seçtikleri geniş bir gölge ve su uzantısını geçtikten sonra kente girdiklerinde gece olmuştu. Sonra dümdüz giden bir yola saptılar, kafaları hâlâ ana yolun iki yanından akan derelerde sürüp giden kurbağa vıraklamalarıyla dolu. Alandan alana, bir sokak lâmbası, saman oturaklı iskemleler üzerine tünemiş kadın kümeleri, kara giysili, ak saçlı, elleri bıkıp usanmadan dantel işleyen, yün ören, tesbih çeken gölgeler. Carlo ve Vincente önlerinden geçerken başlarını kaldırıyor, daha hızlı bir konuşmayla birkaç şey söylüyor, sonra bir süre kesilen kıkırdamalarına, mırıltılarına dönüyorlardı yine.

Yolun sonunda, alan. Kemerler, çınarlar, bir çeşme ve insan sesleri. Revelli kardeşler, République sokağını izleyerek Garibaldi alanına ulaşmışlardı.

«Gel,» dedi Carlo.

Kırmızı renk üzerinde daha iyi seçilen, rengârenk şallara bürünmüş kadınların, dans eden çingenelerin büyük afişleriyle kaplı bir vitrinde bulunan aynaların yansıttığı, yakıcı sarı, çok canlı bir ışık onu çekiyordu. Torino Kahvesi'ydi burası.

Camlı kapı iki kanatlıydı, her açılışında da alkışlarla bir mekanik piyanonun nakaratlarıyla birlikte bir flütün tiz sesi ve bir zilin tıngırtısı iştiliyordu. Vincente, özellikle kokulara karşı duyarlıydı, ter, alkol, tütün, bir de ıslak talaş kokusu.

«Uyumamız gerek,» dedi.

Carlo torbasını karıştırıyor, annelerinin ölümü-

ne dek üzerinde taşıdığı pörsümüş deriden büyük para çantasını çıkarıyordu.

«Her gün bir yere varılmaz,» dedi.

Para çantasından iki altın aldı. Vincente'ye uzattı para çantasını.

«Sende kalsın,» dedi.

Kapıya yaklaşmışlardı.

«Giriyor musun?» diye sordu Vincente.

Carlo cevap vermedi. Kapıyı itiyordu ve Vincente onu izliyordu, bu belirsiz duman ve mırıltı yoğunluğuna dalarak. Dipteki bir sahnede, kadınlar, birbirlerinin beline yapışmış şarkı söylüyorlardı. Yuvarlak masaların üzerine neredeyse yatmış olan adamlar düş görüyorlardı sanki. Bir garson Revelli kardeşleri iteleyip kakaladı. «Yer açın, köylüler, yer açın, hava gelsin, hava.»

Köşede bir masa buldular. Yaşlı bir adam - ama gerçekten yaşlı mıydı, sadece yüzü buruşuktu, hafif traşlı, yer yer beyaz - onlara döndü.

«Nereden geliyorsunuz, Mondovi'den mi?» diye sordu. «Yürüdünüz mü buraya kadar?»

Cevaplarını dinlemedi, tütün çiğneyerek, mızrak ucu biçimindeki toprak çinileri kaplayan talaşa tükürerek.

«Ne iş yaparsınız?»

«Çalışmak istiyoruz,» dedi Vincente.

«Yarın, Garibaldi alanında, saat yedide işçi toplayacaklar. Göreceksiniz ötekileri, beklemekten başka yapacak şey yok.»

Carlo, söylenenleri dinlemez gibiydi. Sahneye dikmişti gözlerini, kırmızı eteklerin, siyah çoraplı bacakların hareketine. Kalbin hızla atışı gibi taktalar üzerinde sıçrayan dansözlerin uyumla yeri dövmelerine.